

УДК 331.101.6

Нечаєва І.А.¹, Педенко Г.К.²

¹ канд.ekon.наук, доцент ЗНТУ

² студ. гр. ФЕУ-527 ЗНТУ

ПРОДУКТИВНІСТЬ ПРАЦІ ТА ЧИННИКИ ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ

Нехтування питань управління продуктивністю праці на підприємстві може призвести до втрати конкурентоспроможності, зниження ефективності використання ресурсів, зниження обсягу виробництва, втрати трудових ресурсів, підвищення собівартості продукції та, як наслідок, можливість банкрутства.

Продуктивність праці, за визначенням МОП—це показник трудової діяльності працівників. Характеризує кількість продукції, виробленої за одиницю часу, або витрати часу на виробництво одиниці продукції. Визначають через виробіток (кількість продукції, виготовленої за одиницю часу) та трудомісткість (сума всіх витрат праці на виробництво одиниці продукції). На підприємствах застосовуються метод прямого рахунку та пофакторний метод планування продуктивності [1, с. 34].

Основними чинниками, що впливають на рівень продуктивності праці є:

- зовнішні (стан науково-технічного прогресу, рівень освіти та кваліфікації робітників, зміна рівня цін і рівня інфляції, рівень конкуренції);
- внутрішні (технологічні, організаційні умови виробництва, рівень спеціалізації, соціальні).

Характеристика зовнішніх факторів впливу на продуктивність наведена в табл.1.

Але найбільший вплив на продуктивність праці справляють внутрішні фактори, а саме:

1) технологічні—виріб, який виготовляють працівники (його якість, призначення, дизайн, тобто якою мірою він відповідає вимогам, що висуваються споживачем, ринком) та технологія й устаткування (підвищення ефективності використання матеріалів, поліпшення коефіцієнта обігу матеріалів, розвиток ефективних джерел постачання);

2) організаційні умови виробництва—динамічність і гнучкість структури підприємства, удосконалення організації виробництва і праці, трудових методів;

3) рівень спеціалізації—можливість зниження затрат і рентабельності виробництва, зниження можливості виробництва браку;

Табл.1 Зовнішні фактори впливу на продуктивність праці

Зовнішній фактор	Характеристика
1. Стан НТП	відбувається підвищення наукомісткості засобів праці, їх роботизація та автоматизація, заміна ручної праці на машинну, що значним чином впливає на рівень продуктивності праці в цілому
2. Рівень освіти і кваліфікації робітників	згідно до закону України «Про освіту», стаття 30 на підприємствах можуть працювати лише кваліфіковані працівники з професійно-технічною освітою. Однак, незважаючи на високий ступінь охопту населення середньою та вищою освітою, кількість кваліфікованих працівників з професійно-технічною освітою скорочується, та, як наслідок, підприємства стикаються з дефіцитом працівників робітничих спеціальностей
3. Зміна рівня цін і інфляції	Уповільнення темпів зростання цін та інфляції рівня дасть змогу підвищити мінімальну заробітну платню, що є стимулюючим фактором для підвищення продуктивності праці.
4.Рівень конкуренції	Зростання конкуренції на ринку виробництва є поштовхом для зростання конкуренції на ринку праці, що в свою чергу підвищує рівень заробітної платні та працівник мотивується краще працювати задля отримання робочого місця

4) соціальний—якість робочої сили, підвищення ефективності її використання шляхом подальшого удосконалення мотивації праці, поліпшення її поділу і кооперації, участі всіх категорій працівників в управлінні підприємством.

Важливість внутрішніх чинників полягає в тому, що саме вони є факторами, які піддаються управлінню, на які має можливість впливати керівництво підприємства в процесі реалізації заходів щодо підвищення рівня продуктивності праці.

Отже, продуктивність праці—найважливіший кількісний показник використання трудових ресурсів і головний фактор зростання обсягів виробництва продукції та прибутковості підприємства.

Відповідно, основними шляхами підвищення продуктивності праці є:

- заміна праці капіталом—шляхом технічного переоснащення виробництва, впровадження нового ефективного обладнання та технологій;

- інтенсифікація праці—шляхом використання на підприємстві низки заходів адміністративного характеру, метою яких є прискорення виконання працівниками роботи;

- підвищення ефективності організації праці—шляхом виявлення та усунення чинників, які призводять до втрат, визначення найбільш раціональних методів зростання ефективності праці, розвитку на підприємстві оптимальних засобів організації виробничих процесів [2, с.375].

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1.Берник М.Д. Значення продуктивності праці, резерви її підвищення та вплив на ефективність діяльності підприємства./М.Д. Берник//Продуктивність агропромислового виробництва.—2012.—№ 22.—С.33—36.

2.Нечаєва, І.А. Управління продуктивністю праці з метою підвищення ефективності підприємства [Текст]/І.А. Нечаєва//XIV Міжнародна конференція «Стратегія якості у промисловості і освіті» (4-7 червня 2018 р., Варна, Болгарія): Матеріали. У 2-х томах. Упорядники Хохлова Т.С., Ступак Ю.О.—Дніпро-Варна, 2018.—396 с.—С.371-376.